

Oikeusministeriölle

Lausuntopyyntö VN/16344/2020 / 10.7.2020

Maksuhäiriömerkintöjen säilytysaikojen lyhentämistä koskeva arviomuistio

Valtiovarainministeriö kiittää lausuntopyynnöstä otsikkoasiassa ja esittää lausuntonaan kunnioittavasti seuraavaa:

Luottotietorekistereistä saatavat maksuhäiriötiedot ovat keskeisessä asemassa arvioitaessa luotonsaajan tai sopimuskumppanin kykyä suoriutua velvoitteistaan. Maksuhäiriömerkinnät vaikuttavat paitsi arvioon luottokelpoisuudesta, mutta luottotietorekistereiden avulla myös varmistetaan esitettyjen tietojen paikkansapitävyyttä. Luottotiedot ovat keskeinen osa toimivia luottomarkkinoita sekä tärkeä väline ylivelkaantumistilanteiden ja niiden syvenemisen estämisessä.

Valtiovarainministeriö kiinnittää huomiota erityisesti muistiossa esitettyyn johtopäätökseen, että jo yksittäinen maksuhäiriömerkintä kertoo merkittävästi kohonneesta riskistä saada uusia maksuhäiriömerkintöjä myös silloin, kun rekisteriin on tehty merkintä merkinnän aiheuttaneen velan maksusta. On mahdollista, että tämä johtuu arviomuistiossa esiin nostetusta seikasta, että maksuhäiriömerkintä tulee rekisteriin vasta verrattain pitkän ajan jälkeen maksulainlyönnin tapahtumisesta. Yksittäisen maksuhäiriömerkinnän ilmaantuessa on siis melko todennäköistä, että rekisteröidyllä on samaan aikaan vakavia vaikeuksia suoriutua muistakin velvoitteistaan, mutta näitä maksuvaikeuksia ei ole mahdollista rekisteröidä maksuhäiriömerkintöjen rajoitetusta luonteesta johtuen.

Luottotietorekistereihin ei toisaalta ole mahdollista merkitä maksuhäiriönä tiettyjä hyvinkin olennaisia maksukykyyn vaikuttavia tietoja, kuten kaikkia ulosottotietoja. Esimerkiksi palkan tai muun toistuvaistulon ulosmittausta koskeva maksuhäiriötieto on mahdollista merkitä vasta, kun ulosottoimenpiteet ovat jatkuneet 18 kuukautta (pitkäkestoinen ulosotto). Erityisesti verojen, julkisoikeudellisten maksujen tai muiden suoraan ulosottokelpoisten saataviin liittyvien maksuhäiriöiden näkyminen luottotietorekisterissä jää siten pitkäksi aikaa katveeseen.

Valtiovarainministeriö näkee edellä mainituilla perusteilla ongelmallisena, jos merkintöjen säilytysaika lyhennettäisiin ennen positiivisen luottotietorekisterin käyttöönottoa ja samalla merkittäviäkin maksukykyarviointiin liittyviä tietoja jää edelleen katveeseen. Maksuhäiriömerkintöjen poistaminen heti häiriön aiheuttaneen velan maksun myötä heikentäisi valtiovarainministeriön näkemyksen mukaan luottotietojen laatua ja hyödynnettävyyttä luottoriskejä arvioitaessa, kun käytössä ei vielä tällä hetkellä ole positiivista luottotietorekisteriä.

Maksuhäiriömerkintöjen säilytysaikojen lyhentäminen ei saa johtaa tilanteeseen, jossa yksilötason ylivelkaantumisen ongelma syvenee. Tämä on mahdollista, jos luotonsaanti ja muihin velvoitteisiin sitoutuminen helpottuu sillä, että taloudellisten ongelmien havaitseminen vaikeutuu. Maksuhäiriötietojen rekisteröinnin supistamista jo ennestään tulisi harkita tarkkaan siitä näkökulmasta, mikä tieto palvelee sekä kuluttajien ylivelkaantumisen ehkäisemistä että toimivia luottomarkkinoita. Arviomuistiossa esitetyt näkökohdat eivät tue sitä, että maksuhäiriömerkintöjen säilytysaikojen lyhentämisellä jo ennen positiivisen luottotietorekisterin perustamista edistettäisiin näitä tavoitteita.

Valtiosihteeri kansliapäällikkönä

Martti Hetemäki

Erityisasiantuntija

Antti Makkonen